



Anna filmje, inkább: a film Annája

Ha valaki járatos Esterházy Péter művészetében, ennek kapcsán életrajzában, akkor azt is gondolhatná, hogy az Anna filmje című film Esterházy Péter művészetének és életrajzáának képes sűrítőmánya. A regényeiből visszacsengő mondatok, helyzetek, képek, amelyek egy nemesi család szimpatikus, okos és bővérű sarját írják körbe-körbe, a filmben az asszonynak, Annának a lépéseire, a lépések rezdüléseire válaszolnak, válaszolhatnak. Különös egy párbeszéd ez, mintha nem is egymással, hanem mondjuk az atyáúristennel beszélnének, akiről hol kijelentik, hogy semmi baj vele, hol meg „kifigurázzák”, de úgy, hogy le sem merem írni – ide nem.

Anna már sokadik gyermekét szüli, meg hasonló, hétköznapi-morzsoló gondok között forgolódik, mégis, mikor felteszi a kérdést, hogy „pénteken mindig halat?”, akkor erősen az az érzésünk támadhat, hogy ebben a mondatban a világ alapproblémáira kérdez rá, hogy mi értelme...? De bármit is kérdez, akár a legegyszerűbb

dolgokat, annak van valami különös súlya, hadd ne mondjam, filozófiai – néha meg tán' esztétikai – tartalma.

Erre a szerepre mást nem is választhattak vón, mint *Ráczkevei Annát*, aki – szokjuk ezt a jelzőt – magában hordozza a szomorú csodát. Ahogyan ezt Esterházy szokta volt írni: *ő a „fáradt szépasszony”*.

A férfi író (Esterházy?) szerepe *Cserhalmi Györgynek* valamiért nem megy, túl értelmiségi lett ez az alak, ami önmagában nem is lenne baj, csakhogy Cserhalminak ez nem áll jól.

A film több – sajnos helyenként didaktikus – sfkban fogható. Lehet rajta viccelődni, komikumozni lehet vele. Lehet egyszerre érezni több ellentmondást: hogy szép is az élet meg nyúl farkat sem ér; azért nem rossz az Isten, mert nincs; ha meg van, akkor meg „miben-hol” van, mert itten nincsen.

A film úgy van lezárva, hogy nyitva marad, mert hát Esterházy is él, de nagyon.

Podmaniczky Szilárd

Baljós csönd

Afféle vihar előtti csönd honol a házban. Mint előző számunkban megírtuk, a jegyző utasítására azt is vizsgálják, *felelősek-e a színház vezetői azért, hogy a közgyűlésen megszavazott pótelőirányzat nélkül fizetésektelelné vált volna az intézmény*. Tegnap kommentárunkban szót ejtettünk róla, hogy korántsem a színház az egyetlen költségvetésből működő intézménye a városnak, ahol súlyos anyagi gondok mutatkoznak. Ám az biztos, hogy a színház fordult először a nyilvánossághoz: *a tavalyi „botrányok” mindegyike alapvetően a pénzhányról szólt*.

A jelek szerint azonban ez nem volt eléggé érthető. Képviselők is akadnak, akik – pedig eleget foglalkoztak a témával, tavaly az intézménybe is „kiszálltak”, hogy a bőrkön érzékelhessék a helyzetet – váltig hangoztatják: mi az, hogy 200 millióból nem lehet színházat csinálni? Hogyan adhatnánk még több pénzt, amikor gyógyszerre nem futja a kórháznak? És az iskola, óvoda, út, szennyvíz? A munkanélküliek? A hajléktalanok? A nyugdíjasok? A fiatalok?

Mit lehet erre mondani?

Koha Zsuzsanna, a színház gazdasági igazgatója lemondott – már szeptember elején. Ezt tegnap tudtam meg, miközben információra vadásztam „a

A nyulakat is lelövik, ugye? Lemondott a színház gazdasági vezetője

Mire elég az a hét millió, amit a rendkívüli közgyűlés szerdán megszavazott a színháznak? – kérdeztem tegnap Koha Zsuzsannától, az intézmény gazdasági igazgatójától. Még egy-két hónapos vergődésre, mondta, és visszament az irodájába. Ahol a revizor is dolgozik ezekben a napokban; éppen új iratcsomókat kért: arra kíváncsi, ki mindenki fordult meg vendégművészként a színházban és mennyiért és mért annyiért...

város legnagyobb ékszerdobozában”. A lemondási ideje (két hónap) november 8-án jár le, tehát még végigcsinálja a revíziót – és természetesen a lemondás nem mentesíti a felelősség vállalása alól, ha a vizsgálat megállapítja a felelősségét. Még nincs új munkahelye, csak azt tudja: ha egy mód van rá, nem dolgozik többé önkormányzati költségvetési intézménynél.

Számos-botrány

„Számokat mondhatok” – közölte a vizsgálatlalt elfoglalt, lemondott gazdasági vezető, immár a telefonba, amikor az okokról kérdeztem. A számokat nem kértem. Az unásig ismerem mindet, hiszen – még egyszer mondom – tavaly erről szólt az összes botrány. Tudom, mennyi fedezetlen költséget róttak az intézmény(ek)re-önkormányzat(ok)ra az új törvények, mekkorák az

inflációból-áremelésekből adódó többletkiadások - amelyeket évek óta nem képesek tekintetbe venni a költségvetési előirányzatok. Amikor a Kupa Mihály-féle pénzügyminisztérium megállapította az intézmények költségvetésének új szerkezetét (60 százalék központi, 40 százalék helyi forrás), az 1989-es pénzeket vették alapul; amelyik intézmény akkor „jól állt”, az ma is jobban áll. Merthogy az azóta eltelt három évben egyetlen egyszer, 1992-ben emelték 5, azaz öt százalékkal a működési költségekre szánt összegeket („dologi”), a másik két évben – az idén is – maradtak az előző évi „bázison”. Így fordulhat elő, hogy a kaposvári színház, amely egy tagozattal, egy épületben, 200 emberrel működik, 150 millióból teheti; a szegedi viszont három tagozattal, két épületben, 400 emberrel a 200 millióból – vergődik.

Hogy lehet-e ebből a 200

millióból színházat csinálni? Természetesen lehet. Csak nem ezt.

Állati dolgok

Hogy akkor mit lehet csinálni? Dönteni – kell. Legalább háromféle választás kínálkozik.

Példabeszéd következik, ezúttal nyúlal, pedig a színház – mint az állatorvosi ló... Szóval, adott egy sebesült nyúl; a vadászkérdő eldönthetik, hagyják vergődni, agyonlövik, vagy elviszik az orvoshoz.

Tetszik, vagy nem tetszik, tény, hogy ma a 200 milliónak mindössze a 15, azaz tizenöt százalékát lehet a produkciókra fordítani, a többi főlemesztik a bérek és járulékaik, meg az épület-fenntartási költségek. Lehet csökkenteni az előadások (és a foglalkoztatott művészek) számát – ám akkor már nem színházra, hanem épület-fenntartó intézményre adunk 200 milliót. Lehet úgy is dönteni, hogy: agyonlőjük; azaz kimondjuk, hogy nem tudjuk működtetni ezt a színházat. És lehet orvosolni a bajt: több pénzzel.

A vergődötés ki van próbálva, nézni is rossz; *a kérdés tehát az, van-e több pénz?* Ha nincs, akkor nincs alternatíva. De vajon ki vállalja, hogy meghúzza a ravaszt?

Sulyok Erzsébet

Látvány és gondolat Beszélgetés Fekete Miklós festőművésszel

■ *Mint festőművésznek fontos-e önnek a szülőhelyi táj- és kultúraélmény? Vajon elveszíthető-e az a közege, amely először kifejezésre készítette?*

– Úgy érzem, ezt nem veszíthetem el. Már csak azért sem, mert eléggé sok időt töltöttem el Csikban ahhoz, hogy egy alapvető élményanyagot megőrizsek. Nyilván, új hatások érhetnek, de ezek egy már kialakult világba épülnek majd be. Ami pedig a tájélményt illeti, ez fontos. Ám táj alatt nem csak azt értem, ami a maga valójában éppen körülvesz. A táj, amely az eredeti, meghatározó élményeket nyújtotta, felidézhető, ha kell. Felidézhető, mert már „belső tájja” változott.

■ *Képei közül jópár igen erős archaikus utalásokkal hívja fel a figyelmet. Honnan származnak ezek?*

– Szétszórt élményekből. Bizonyos formai motívumok térnek újra és újra vissza. A Relikvia című képem például, kidolgozottságával, aprólékos-ságával azték-inka motívumvilágra utal. A Totem címűnek, viszont nincsen közvetlen előképe, s így, motívumforrás nélkül igyekszik megmutatni azt az átható, archaikus antropomorf formaérzést, amit az ember saját alakjáról a primitív ábrázolások óta egyformán érezkel.

■ *Az élménymerítésről, meg az erős hatású, primitív formavilágról a Vámos Rousseau különösebb esete jut eszembe, akiről kiderült, hogy nem is járt Mexikóban – látványélményét természetdudományi folyóiratokból szerezte. Önnek mennyire fontos, hogy az utalásait valós észlelés indítsa?*

– Dél-Amerikában én sem jártam, s ha erre gondolt, nekem is vannak könyvészeti forrásaim. De ezek sokkal kevésbé közvetlen élményei egy formarendszer kialakításá-

